

Казки про родину

Про долю

Про долю

У тій слободі, де я раніше жив, був один чоловік, Грицьком його звали, був він бідний і такий сердешний, що з самого малку не знав щастя-долі. Батько його з матір'ю рано померли, і залишився він сиротою микати своє горе на білому світі. Як тільки зіп'явся на ноги — і пішов по містах ходити. І ходив він так, аж поки дійшов до віку літ, тоді вже с'як-так з горем та з бідною оженився та й зажив собі наче б і нічого, так ні ж... Жінка попалася йому роботяща і доброї душі. Уже і діток з троє було і хазяйствечко, хоч маненьке,— коли маєш!.. Занедужала його жінка, полежала-полежала, а далі і вмерла. Загорював наш Грицько: не дасть він своїй голові ради. До людей пішов би жити: ні на кого діток кинути. Став все сам робити, та своїх діток доглядати, та горювати. Вдень по людях робить, а ввечері прийде додому, дітям хліба принесе, погодує і спати покладе. Сам ляже спати, та не дуже йому спиться, усе думає-гадає, як його свій вік коротати самотньому та ще з дітьми. Подумав собі, подумав та й каже:

— Не бачив я долі зроду, не бачитиму, видно, і до гробу!

Почула десь, видно, його доля, що він так каже, і прийшла до нього так, що він і не уледів, де вона взялася. На самісінький Великдень, як задзвонили до служби, люди пішли до церкви паски святити, і наш Грицько пішов, поніс і він манесеньку пасочку, що заробив у багатого сусіда.

Прийшов він з церкви, а діти кричать:

— Скоріш, тату, паски давай!

Спинив Грицько й каже:

— Подождіть, дітки, піду я до сусіда попрошу багаття, та засвічу свічку, помолимося богу, а після цього і пасочку їсти будемо; а то у нас кресала нема (сірничків тоді ще не було, а вогонь добували з кресала).

Пішов він до сусіда, а там йому не дали вогню та іще почали сміятися, що на такий празник ходить він по дворах.

Відтіля по ряду пішов він в інші хати... І так усюди його випроводжали, і скільки він не ходив — ні з чим зостався: вогню ніде не добув. От він і думає собі: «Піду я на той бік через луки, там бідніші люди живуть, знають, як воно нема, так ті скоріш дадуть».

Так і пішов. Коли це тільки зійшов на луки, аж гульк! Щось таке вогнище розклада біля доріжки, що йому нею йти, і видно, що ворочається щось. Глянув Грицько і зрадів: піду, каже, у тих людей попрошу багаття, може, й дадуть.

Підходить ближче і бачить — сидить якийсь старий дід, сивий та горбатий, сіра на ньому свитка, ликом підперезаний, без шапки, а біля нього лежить сумочка, як у подорожнього. Прийшов Грицько до нього:

— Христос воскрес! Чоловіче добрий, дай мені вогню!

А він каже:

— Можна, можна.

— Що ж це ти, дідусю, підеш у слободу розговлятися?

— Як погасне вогонь, тоді піду, а тепер держи за полу, я тобі насиплю багаття.

А Грицько і каже:

— У мене тільки одна свита і є, та й та згорить.

— Держи,— каже дід.

Підставив Грицько полу, а дід і всипав йому три жмені жару, й приказав:

— Іди швидше додому, ще колись згадаєш мене добрим словом.

— Спасибі,— сказав Грицько та й поспішає скоріше додому, а сам радий, що добув чого йому треба було.

Дійшов до своєї хати, оглянувся назад, а там уже нічого не видно — ні діда, ні вогнища. Увійшов

до хати, висипав багаття на припічок, засвітив свічку, приліпив до образів, помолився і сів паску їсти з своїми дітьми, що так довго його ждали. Потім зирк Грицько на припічок, а там замість багаття лежить куча червінців. Як побачив те Грицько — і обімлів від радощів,— і очам своїм не вірить. Перехрестився Грицько, узяв у руки один червінець, а він так і засяяв, і не глянеш на нього.